Plyndring av arvesølvet

Av **Frode Bygdnes** - 28. september 2020

Reine i Lofoten. Foto: Shutterstock

I tidligere tider bygde våre politikere opp en sterk offentlig sektor, både i kommunene, fylkene og staten. Kraftselskapene er et av de mange «-verkene» som vi har fått i arv. Omgjøringa av disse til private selskap har vært systematisk, eksempelvis kan vi se hvordan felleskapets verdier både for televerk, dampskipsselskap og oljeselskap har blitt gitt bort til børsspekulanter.

Kommunestyret behandler for tiden fusjon mellom kraftselskaper og endringer i energiloven der nettforetaket må skilles ut. Sammenslåing av kraftselskapene svekker den enkeltes kommune sin innflytelse, men godtas motvillig av ansatte og politikere. Det alvorligste som skjer, er at det dannes Holdingsselskap. I Hålogaland Kraft argumenteres det for å danne HLK Holding AS for at kommunene skal kunne opptre samlet i sammenslåingsprosessene. Holdingselskap er et moderselskap i en konsernmodell.

Da er det plutselig ikke lenger kommunestyrene som bestemmer, men ei generalforsamling løsrevet fra de politiske debattene. Vårt kraftselskap vil da ha ei generalforsamling og et styre som ikke tenker politisk, men forretningsmessig. Avgjørelser som salg av arvesølvet, vil bli tatt bort fra politisk styring. Vi er på veg til privatisering av en viktig og nødvendig samfunnstjeneste. Kraftselskapets skjebne blir slik som vi har sett med hurtigruta eller jernbanen m.m.

De folkevalgte sin innflytelse i kraftselskapene vil bli undergravd. Det blir ikke lenger direkte styring. Kommunestyrene står nå ovenfor et valg av selskapsmodell, en modell som vil posisjonere selskapet for aksjespekulanter.

Denne utviklinga ser vi over hele landet. For høyreregjeringa har definert vannkrafta som en vare som er til salgs til høystbydende i et internasjonalt energimarked. Det skjer gjennom flere kraftkabler til utlandet og stadig sterkere tilknytting til det europeiske energibyrået ACER.

Derfor kom også kravet til endringer i energiloven om å skille ut nettforetakene. En skal splitte opp produksjon, leveranse og nett. Denne oppsplittinga vil føre til at hvert selskap blir mindre og samtidig skal de løse større oppgavene. Særlig gjelder det nettselskapet som f.eks. skal hente kraft fra vindmøller og levere kraft til ladestasjoner ved f.eks. elektrifisering av ferger. Dermed presser regjeringa gjennom sentralisering og sammenslåing av nettselskap. Troms og Finnmark fylkesting ønsket ikke funksjonelt skille for nettforetak, det var både byråkratisk og fordyrende for de mindre selskapene. Et skille ville ikke være optimal utnyttelse av selskapenes ressursbruk, het det i vedtaket.

Funksjonelt skille innebærer at nettselskapet skal driftes uavhengig av annen virksomhet. Det betyr bl.a. at det må opprettes egne styrer med forskjellige personer til å lede hvert av selskapene. Denne oppsplitting av ansvar er og med på å svekke oversikten og en demokratisk prosess.

En konsekvensene med denne oppsplittinga, er danning av holdingselskap. Det første kommunestyrene da bør innse er at det vil være vanskeligere å hente ut utbytte siden holdingselskapet ikke har inntekter. Men viktigere er at de folkevalgte kommer lenger unna styringa med den samfunnstjeneste el-krafta skal stå for.

Vi trenger et distriktsopprør i stedet for en lydig tilpasning til Solberg-regjeringas privatiseringsfremstøt. Det dreier seg om kommunenes sjølstyre og det dreier seg om vårt arvesølv.

Frode Bygdnes

Tidligere publisert bl.a. på https://steigan.no/2020/09/plyndring-av-arvesolvet/